

Hållbar sjukvård och minskad klimatpåverkan 191005

Björn Fagerberg, prof em, Medicin, Sahlgrenska
akademin, Göteborgs Universitet
Arbetsgruppen för klimat och hälsa i
Sjukhusläkarna
Läkare för Miljön

Hållbar sjukvård?

”En hållbar utveckling är en utveckling som tillfredsställer dagens behov utan att äventyra kommande generationers möjligheter att tillfredsställa sina behov” (Brundtlandrapporten, 1987).

- **Social hållbarhet** – att långsiktigt ta vara på grundläggande mänskliga rättigheter.
- **Ekologisk hållbarhet** – att hushålla med resurserna så att de räcker till kommande generationer.
- **Ekonomisk hållbarhet** – att motverka fattigdom utan att påverka social eller ekologisk hållbarhet negativt.

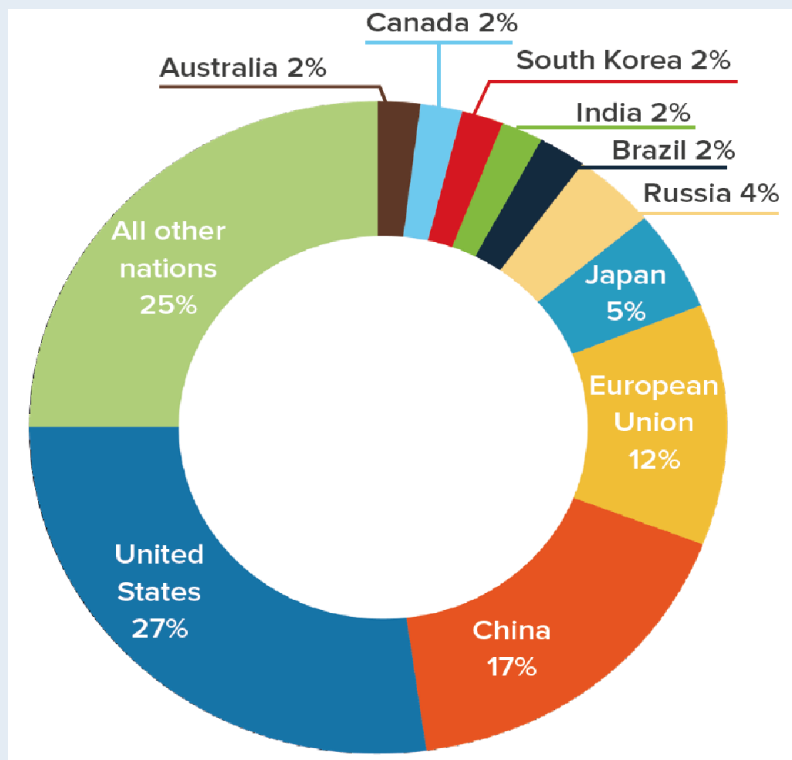
Hållbar sjukvård: strategier för att möta klimatförändringen

Mitigation – att minska utsläppen av växthusgaser

Adaptation – att anpassa samhället till klimatförändringen för att motverka skadliga effekter

- Värmeböljor och andra extrema väderhändelser
- Luftföroreningar
- Global hälsa

Hälso- och sjukvårdens utsläpp av växthusgaser globalt

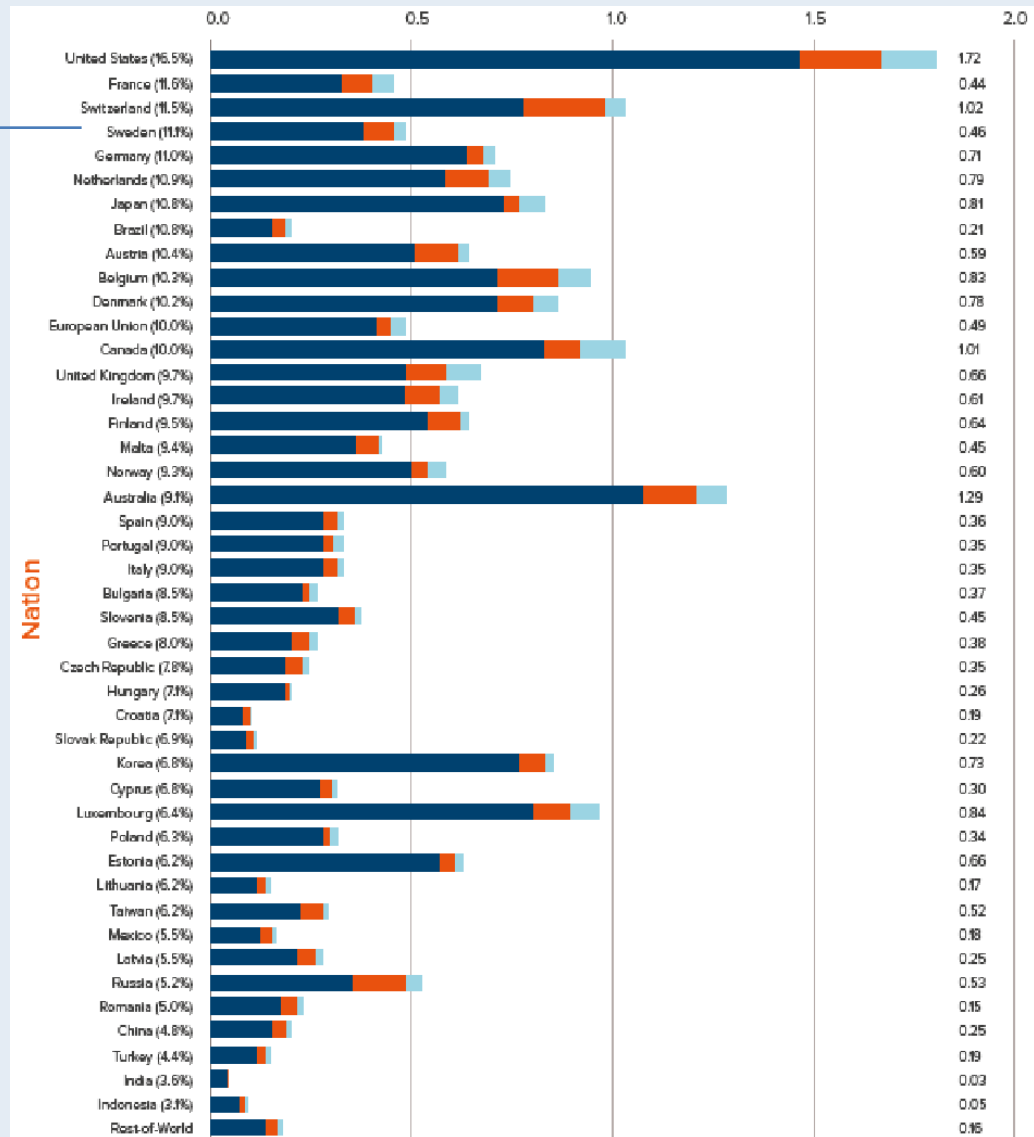
- 4,4% av alla globala utsläpp
- Ständig tillväxt
- Femte plats i utsläppsligan
- USA, Kina, EU – 57% av alla utsläpp

Hälso- och sjukvårdens utsläpp av växthusgaser i Sverige

- 21% av offentliga sektorns utsläpp
- 4,4% av totala nationella utsläpp
- Utsläpp per capita (0,46 tCO₂e/capita), högre än globalt medelvärde (0,28) men under medelvärdet i EU (0,49)

Sjukvårdens utsläpp per capita*

Vi

*rankad efter hälso-sjukvårdskostnad/BNP

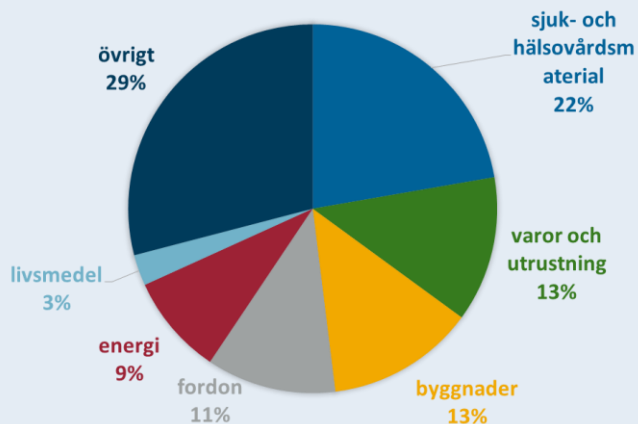
https://noharm-global.org/sites/default/files/documents-files/5961/HealthCaresClimateFootprint_090619.pdf

Hälso- och sjukvårdens utsläppskällor

NHS 2008

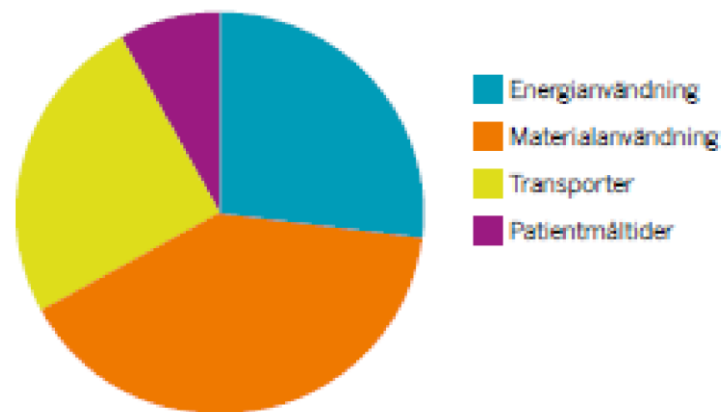
Källa	Andel (%)
Inköpta material och tjänster	62
Energi (uppvärmning mm)	22
Resor	16

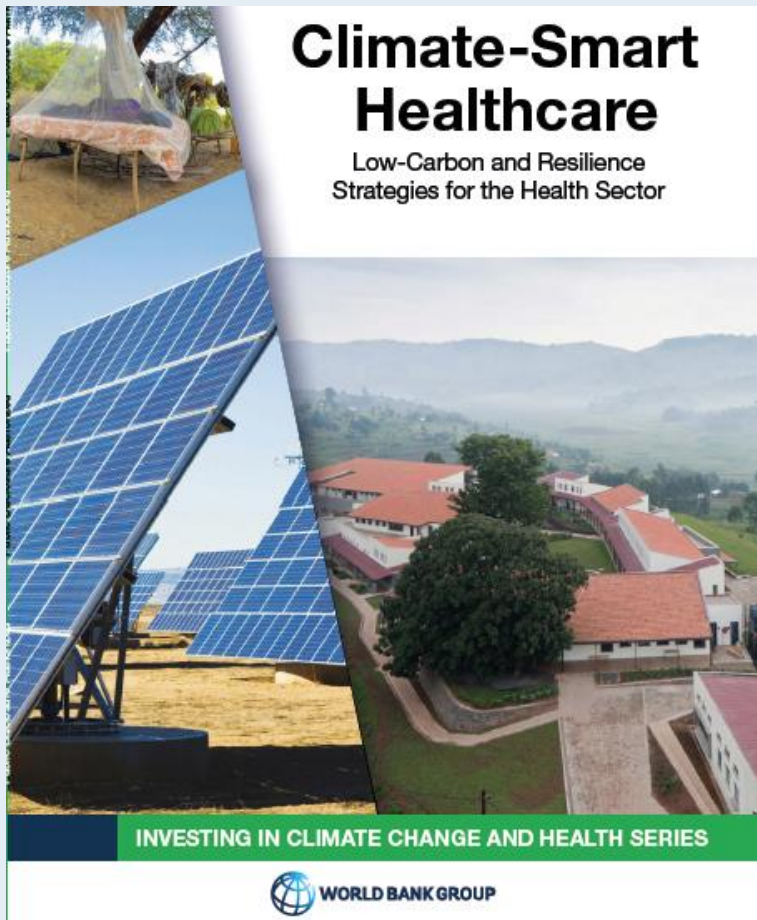
VG Regionen

Region Skåne

Diagram 1
Procentuell fördelning av CO₂-utsläppen för olika områden 2011, exkl. kollektivtrafik.

Towards environmentally sustainable health systems in Europe

A review of the evidence

Sjukvårdens miljöeffekter

Förbrukningsartiklar
Utrustning
Uppvärmning
Transporter
Mat
Tvätt

Utsläpp av växthusgaser
Avloppsvatten
Sopor, föroreningar
Resursförbrukning

Naming a New Approach: Climate-Smart Healthcare

Climate mitigation, adaptation, and low-carbon and resilient health development strategies reduce emissions, build healthcare climate resilience, and yield significant health and economic co-benefits.

World Bank, 2017

Arbetet med hållbar sjukvård i Sverige?

Sveriges klimatmål

Sverige ska senast år 2045 inte ha några nettoutsläpp av växthusgaser till atmosfären

... och hur går det?

Med nuvarande utsläppsutveckling kommer det sammanlagda globala utsläppsutrymmet av koldioxid för att begränsa temperaturökningen till 1,5 grader att vara förbrukat till år 2030.

Alla delar av samhället behöver involveras för att klimatomställningen ska lyckas.

Naturvårdsverket rapport Underlag till regeringens klimatpolitiska handlingsplan, mars 2019

Delegerat ansvar till regionerna

- Delegerat arbete med utsläppsminskningar och anpassning av sjukvården.
- Ambitionsnivåerna varierar, inga nationella strategier eller metoder, bristande kommunikation med professionen.
- SKL: Indikatorer och öppna jämförelser (antibiotikaförskrivningen, ekologiska livsmedel, energianvändningen per lokalyta, förnybara drivmedel i kollektivtrafiken, klimatpåverkan från medicinska gaser)
- SKL: Bättre rapportering av sjukvårdens klimatpåverkan på gång

Hållbarhetsarbetet inom NHS England - utgångspunkter

Hållbar sjukvård ökar möjligheterna att:

- Förebygga ohälsa
- Förbättra effektiviteten inom sjukvården
- Göra ekonomiska besparingar
- Motverka klimatförändringar och skydda miljön
- Framtiden: Åldrande befolkning + medicintekniska framsteg= stora finansieringskrav!

NHS: En nationell, miljömässigt hållbar hälso- och sjukvård i sikte

- Övergripande målsättning: Ökad hållbarhet (miljömässig, social, finansiell)
- **Inledande mål vid projektstart: Att reducera NHS växthusgasutsläpp med 10% från 2007-15**

NHS Resultat: Utsläpp, resurser, effektivitet

- Hälsa- och sjukvårdens koldioxidutsläpp – reduktion 18.5% på 10 år
- Klinisk aktivitet ökat med 27%
- Utsläpp från energikonsumtion, affärsresor och medicinska gaser minskat med 18,5%, samtidigt besparingar £ 1,8 miljarder under 10 år.
- 21% minskning i vattenkonsumtion under 10 år

NHS: Lärdomar att förmedla

- Top down förändringar som stimulerar bottom up aktiviteter
- SDU – en engagerad utvecklingsenhet som frö till förändring (som betalat sig själv)
- Ett första hanterbart mål som start för större förändringar
- Främja engagemang – HELT AVGÖRANDE
- Tänka stort och smått

LfM: Vad har åstadkommits?

- Seminarium med Region Skåne (KLIM/SLF) 2016
- Kontakter/föreläsningar regionkontoret, verksamhetschefer i VG-regionen (BF) 2016-19
- Läkartidningen tema: Hållbar sjukvård 2019 med efterföljande symposium (SKL, regioner, kliniker, läkare, industri)
- Diverse föreläsningar i Göteborg (onkologer, anesthesiologer)

Många viktiga erfarenheter finns i olika regioner

- **Region Skåne:** Validerad metod att minska slutenvårdskliniker miljöpåverkan och gynnsamma ekonomiska effekter
- **VG-region:** Att minska materialåtgången vid operationer, mätning av klimatutsläpp
- **Andra regioner:** Livscykelanalyser av engångs- och flergångstextilier och arbete med att minska användningen av engångsmaterial